

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
küldendőikSzékelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.Előfizetési pénzek,
reklamációkBecsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely
Árpád-utca 3.

VASÁRNAP

vajda

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:

NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület

»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Országos Közalap.

Református-egyházunk jóllehet a lelkieknek, az isteni dolgoknak szolgálatában áll, még sem nélkülözheti az anyagiakat. Miként az egyes embernek élete fentartására, úgy az egyháznak is pénzre van szüksége, hogy fenállhasson, fejlőd-hessék. Belsőleg ugyan a szentléleknek minde-
neket megszentelő ereje füzi össze és tartja fenn az egyházat, de a külső fentartás anyagiak által történik. Hitben, ugyanazon elvek alapján, egye-
sül egy gyülekezet, de hogy egyházzá váljék tem-
plomra, iskolára, papra, tanítóra van szüksége. Ezeknek a létrehozása és fentartása pénzbe kerül. Református egyházunknak, dicsekvés nélkül el-
mondhatjuk, a hivek egyeteme volt mindig az anyagi erőforrása. Egyházunk iránti szeretetünk, áldozatkészségünk csudákat mivelt a multban, mert varázsütésre hozta létre a templomokat, is-
kolákat. Mig a kath. egyházat segítette, gazdag adományokkal látta el az állam, addig mi éltünk a magunk emberségéből és mégis nemcsak egy-
házi, vallás erkölcsű, hanem igen fontos nemzeti hivatást is töltöttünk be.

Hogy azonban szegény kálvinista népünk áldozatkész szeretete az egyházfentartáshoz nem elégséges: arról naponkint szomoruan győződ-
tünk meg. Egyetemes konventünk még 1882-ben egy anyagi erőforrásról gondoskodott. Létre hozta az országos közalapot (domestika). És amidőn egyházaink részére segélyforrásról gondoskodott: ugyanakkor a hivek áldozatkészségére folyamo-
dott, egyházaink tagjait adóztatta meg. Tagadha-
tatlan, hogy ez egy újabb teher volt. Sok panasz, zugulódás hallatszott, mikor a domestikát szedték. De az is bizonyos, hogy ennél életrevalóbb dol-

got nem csinált a ref. egyház. Mert mig egyfelől a segélyezést rögtön megkezdette, másfelől a be-
folyt évi járulékat 25 százalékát mindig tőkésítette és így évről-évre a tőke gyarapodásával, több meg több szegény egyházat felszolgált.

Az egyetemes Konvent az országos közalap második tiz évi (1892—1902) működéséről egy kis ismertető-füzetet adott ki. Ebből azt látjuk, hogy ez idő alatt a közalap összes bevétele: 2 millió 282 ezer 492 korona volt. Az egyes egy-
háztagok ezt a tekintelyes, szép összeget: 1 millió 739.092 koronával gyarapították. Ki gondolná, mikor kéri tőle a 20—30 fillért, hogy ez a cse-
kéltség évenként ilyen nagy összegre megy fel? Aligha gondol erre valaki. A legtöbbször azt se mondják meg, hogy mi célra kell ez a domes-
tika. E miatt aztán rendetlenül, zugulódással fize-
tik. Pedig üdvös célra megy az utolsó fillér is. Ime. Szegény misziói egyházak felszolgálására a le-
folyt 10 év alatt: 502.560 koronát adtak. Erdélyi egyházkerületünk ebből: 140.400 koronát kapott. Az országos özvegyárva gyámintézet céljaira, papi özvegyek és árvák segélyezésére: 683,894 korona fordított. Egy külön alapot létesített a konvent az egyházi adó leszállítására nézve is, hogy oly egyházakat, melyeknél a költségvetés hiánynyal zárul, segélyezhesse. E célra már 46,000 koronát tőkésített. Egyházaknak, lelkeseknek egyszers-
mindenkori segélyképpen: 367,214 koronát osztott ki. Építkezési tőkekamat segélyt is sok egyház kapott, mert erre a célra: 65,259 korona fordít-
tatott e tiz év alatt. Egyszóval különféle segélyek czimén közel egy millió koronát osztott ki.

A közalap vagyona 1902. decz. 31-iki zárlat szerint: 2 millió 850 ezer 510 korona 16 fillér. Ez a rövid husz esztendő eredménye.

Nos, miért irtuk mindezeket ide? Azért, hogy egyházunk minden tagja megismerkedjék a köz-alap rendeltetésével és ezt ismerve, jó szívvvel adja filléreit a nemes czélra. Egyetemes egyházunknak most csupán ezen egy segélyforrása van. Hogy áldásait minél többen élvezhessék: filléreinkkel igyekezzünk gyarapítani.

Vajda Ferencz.

II. Rákóczy Ferencz ifjusága.

— Beszéd Rákóczy-estélyen Szilágysomlyón, 1903. aug. 29. —

Édes hazám! édes szép magyar hazám! oh mennyit szenvedtél s mennyi vár még reád?... Földedet pusztává taposta sokszor az ádáz ellenség, fiaidat, leányaidat lemészárolta istentelen kéz, levegődet beszennyezte oh hányszor! vérszag és füstfelleg.

Édes hazám! édes szép magyar hazám! oh mennyit szenvedtél s vajjon mi vár reád?

Üzenplő közönség! ne higye azt senki, hogy a magyar nemzet akár a multban, akár ma csak olyan *okvetellen lázongó* nép lett volna, a mely meggondolatlanul kardot ragad, seregge verődik, s harczra kel más nemzettel, *vagy éppen királylával*. Ne higye ezt senki, mert akkor e becstületes, mérsékelt, más nép jogait tiszteletben tartó, *királyát szerető* népet keveri gyanuba, sötét raga-

lomba. Hej, sok anyagnak kellett összegyülni, sok börtönnek magyarral megtelni, földjeinket zsoldos, zsarnok seregeknek terméketlenné tapodni, sok drága magyar vérnek verpadon kiömleni, míg kezükbe ragadták a keserűségek könnyével áztatott zászlót és seregbe verődtek a saját hazájukban hontalan bujdosók.

Dicső Rákóczy Ferenczünk szabadságharcza nemcsak abból állott, hogy *Istenért, hazáért* felirattal zászlókat küldött Lengyelországból szép Magyarországba s a magyarság nagy hamar, könnyedén hozza állott volna egyező értelem, közös akarattal. Oh nem! Nem volt az csak könnyű, gyenge harczy játék, hanem *egy szerencsétlen, sokat szenvedett nemzetnek végső keservében kétségbeesett kitörése, élet-halál harcza*.

Édes hazám! édes szép magyar hazám! oh mennyit szenvedtél, s mennyi vár még reád!...

Oh mint szeretnék birni tüzejével a beszédnek, hogy a szivekbe égessek csak néhány eseményt siralmas multunkból.

Ismeretes ugy-e Zrinyi, Frangepán, Nádasdy összeesküvése? Mikor a magyar hazának legjelesebbjei, élükön Wesselényi Ferencz nádorral hiába kéri a királyt, I. Leopoldot, hogy *tartsa meg, mit felavatási oklevelében ígért: a magyar ügyeket ne tárgyalassa a magyarok ellenségei által; vitesse ki az idegen, zsoldos, az országot zsaroló katonaságot; adja a tisztiségeket a magyaroknak.* Mikor hiába volt minden kérés, határozták, »hogy

TÁRCZA.

Dezső elment.

A tegnap még itthon volt. Csinált egy kis szekeret Rózsikának. Egyet Erzsikének. A bácsiék pogácsát küldtek. Nem fért egy dobozba, kettőbe tették. Mindkettő a Dezsőé lett. Mert már az utolsó napja van itthon. Hadd örüljön nekik. Holnap már a kollegiumban lesz. Ott ugyan nem sok van minek örülnie. Ott tanulni kell, mert majd a tanulás után kell megélnie. Aztán ha jó tanuló lesz, órát kap. Ezüst órát lánczczal. Azt ígerte édes apja. — Dezső magához vette a dobozokat. Zsebébe rejtett egy darab pogácsát, tizenkét szeget. Vette kis kalapácsát, két kis pléh darabot, egy darab czukormadzagot. Vágott két hosszú fűzfa-vesszőt, s bement a csürbe szekeret csinálni. Első a Rózsie lesz — azt mondta. — Ő jobban megkiméli. Az Erzsie a második, mert ő ugyis hamar elrontja.

Egy óra hosszát nem láttuk. Akkor előjött az egyik kis szekérrel. Oh hogy örvendett neki Rózsie. Mindjárt szaladt vele füért a nyulaknak. Tett reá szilvát is Dezsőnek. (A munkás kis fiu elvette, egyet a szájába tett, azután megvizsgálta a kis szekeret. Nem lett-e valami baja a teher alatt? — Egészen ép volt, vidáman fogott hozzá az Erzsiehez. Egy óra mulva Erzsie is boldogan

szaladt kis szekérével a kertbe. Dezső utánna folyton kiabálva: »Ne szaladj oly nagyon. Kőbe ütközik a kerék, s menten eltörik!«

Azután visszatért ismét a csürbe. Oda, hol kis testvéreinek szépen berendezett játszóhelye van. Megigazította a kis asztalt. Azt is ő csinálta. Az egyik lába meglódult. Szeget ütött bele s mindjárt szilárd lett ismét. A kis kanapén, ágyon, szekrényen is akadt igazítani való. Azokat is elvégezte. Aztán ott hagyott szép rendben minden játszószeret. A kis kalapácsot eltette jöhelyre. Még szükség lesz reá.

Azután elment a galambokhoz. Rendre megvizsgálta azokat is. Morzsolt nekik egy kis pogácsát. A nagy begygalambot megfogta, megsimogatta. A fiak fészket megigazította, s mikor ezzel is készen volt, előjött, hogy a könyveit becsomagolja. Reggel indulunk, mondogatta látszólagos jókedvvel, de közbe nagyokat sóhajtott.

Este együtt ültek a nagy asztal körül. Mindenkinek volt valami szava Dezsőhöz. Az édes anyja meghagyta, hogy mindig tisztán járjon. Legyen engedelmes, szófogadó. Itthon bizony sokszor rászolgált a szidásra. Nehogy a kollegiumban is ugy legyen.

Édes apja mind csak azt hajtogatta, hogy sokat kell érte fizetni, s ha jól nem tanul, többet nem viszi Kolozsvárra.

Dezső hallgatott, nem volt egy szava is. Máskor legalább annyit mondott, hogy hiszen

fegyverhez nyuljanak, II. Endre törvénye szerint szabadságaik védelmére,» de határozták azt is. »hogy a király személye és méltósága tiszteletben tartassék.« Wesselényi meghalt, mielőtt véghezvitték volna határozatukat. És a magyar haza három kiváló fia hóhérbárd alatt vérzett el 1671-ben s jóságaitak elkobozták. Ugyanakkor 390 nemest és protestáns lelkészt fogdostak össze gyanúból s börtön, jóság elkobzás, kivégzés, napi renden volt. Majd 1674-ben 350 protestáns papot idéztek Pozsonyba a vértörvényszék elé, ítéltek halálra s *kegyelemből* börtön és gályára küldtek.

Édes hazám, édes szép magyar hazám! oh mennyit szenvedtél s mennyi vár még rád!...

Ki, oh ki merné azt mondani, ha szivta valaha e haza levegőjét, ha olvasta a magyar nemzet siralmas történetét, ha van igazságérzet bár csak parányi is a szívében: ki merné azt mondani, hogy nem volt oka, joga a ritka tehetségű Rákóczy Ferencznek kitűzni a szabadság lobogóját *Istenért, hazáért!* Maradhatott-e tétlen az a Rákóczy Ferencz, kinek mostoha apja: Thökölyi kezéből csak nemrég hullott ki a szabadság kardja, édes anyja: Zrinyi Ilona, a hazaszeretet, a női vitészség példányképe vala, nagyapját: Zrinyi Pétert kivégezték osztrák bírák ítélete alapján magyar törvényszék ellenére, »s nagybátyja éppen akkor osztrák börtönben haldokolt.«

Igaz, megpróbálták belőle kiölni a hazaszeretetet; gyámja Kollonics érsek volt, ki Magyarországot saját szavai szerint »*koldus, katolikus és*

most is megérdemelte volna az egyest a latinból, a tanár ur is azt mondotta, hogy kevés hiányzott hozzá. Most ennyit se szólott, hallgatva ült édes anyja mellett, okos szemeit szomorúan jártatta a szobában mindenfelé.

»Rosszul esik elmenni szegénynek«, mondta édes anyja s megtelt könnyekkel a szeme.

»Rosszul — hát miért esnék rosszul? — válaszolt vissza hirtelen az apa — ott a kollégiumban jó helyen leszek. Sokan voltak még ott, s mind emberek lettek, ügyes, okos emberek. Ő sem pusztul el. — Azután kiment a szobából.

Aztán lefeküdtek. Dezső is lefeküdt. Befordult ágyában a fal felé. Rózsika azt mondja, hogy csendesen sirt. Mi nem vettünk észre semmit.

Reggel korán keltünk. Baj lenne, ha a vonatról lekésnének. Dezső egy szóra kiugrott az ágyából és öltözött. Máskor bizony sokáig költette magát. Most az öltözést is hamarább végezte. Kiment az udvarra. Még egyszer megnézte testvérei játszószerkeit, a nyulakat, galambokat. A nagy kutyát megsimogatta. Átszolt a kerítésen a szomszéd gyerekhez, kivel a nyáron sokat játszadoztak.

Mindjárt indulunk, — mondta neki bánatosan.

Tudom — felelte a másik — mikor jön ismét haza? Én itthon maradok, nekem dolgozni kell. — Már sokáig nem látjuk egymást.

szolgaországgá» szerette volna tenni, nevelői a jezsuiták voltak, kik a haza fogalmát a rendbe lépésükkel kiölték szívékből. Valóságos »pokoli gondolat volt a Zrinyi Ilona fiát Kollonics és jezsuiták kezére bízni éppen akorban, melyben a a gyermekkedély gyenge nádszállként hajlítható.« — »De az isteni gondviselés kiterjesztette ápoló és gonдозó szeretetét a szerencsétlen nemzetre, nem engedte, hogy osztrákká legyen a dicső Rákóczy név örököse. Bécs és Róma hatalma alá került ugyan, de e két ellenség sem tudott annyi befolyást gyakorolni lelkületére, hogy megfélemezze édes anyja példájáról, édes anyja intelméről: »Magyarnak született és magyar maradt.«

1703-ban kitűzte a felkelés zászlóját s mindenként, kiben szeretetet érez, fegyverre szólított. 1711. tavaszáig tartott a háború. Rákóczy midőn a tanácsadói által mindig félrevezetett Leopold halála után a szelid lelkű József jutott a trónra, (1705.) megígérte, hogy »azon jog és alkotmány sérelmeket, melyek nem boldogult atyjától, hanem annak nevében némely tanácsadóktól származtak« őszintén óhajta a békét, ha ezt a nemzet alkotmányos szabadságának biztosításával megkötheti, — de a rendek közakarattal vezérül választák. 1710-ben aztán a hét esztendei háboruszkodásban teljesen megviselt honfiakat feloldotta hűségesküjök alól. Meg lett kötve a szathmári béke, Rákóczy kuruczai a majthényi síkon letették a fegyvert, miután 5. pontban biztosította a király a nemzet jogait s megígérte, hogy kormányintézkedései által az egész keresztény világ előtt tanu-

Ez volt a bucsuzás a játszótárostól.

Az alatt előállott a szekér s elhangzott a kiáltás: Dezső bucsuzni!

Dezső bucsuzott. Megcsókolta kis testvéreit, édes anyját és sirt. Nem könnyezett. Most már sirt.

Mikor tölem bucsuzott, nekem is fájni kezdett a lelkem.

Azaz hogy nekem fájt, az övéről pedig azt hiszem, hogy örült.

Nem sokkal ezelőtt én indultam így a kollégiumba. Akkor engem öleltek, csókoltak szüleim, testvéreim. Sirva mentem el, de tudtam, hogy szeretnek, hogy gondoskodnak rólam. —

Hiszem most is szeretnek, most is gondolkodnak rám. De a könnyek, miket álmatlan éjjeken elhullatok, csak az én könnyeim, édes anyámnak azokat látni nem szabad. Régen volt az, amikor láthatta, mikor vigasztalhatott.

Azóta sok idő eltelt. Most, amint néztem Dezső utrakelését, láttam édes anyjának, testvéreinek könnyeit, édes apjának komoly arcját, elgondolkoztam a rég eltűnt időkön.

Akkor voltam én igazán boldog!...

Magam is könnyeztem Dezsőért.

Talán valamikor eltelt idejének boldog emlékei ezekkel a könnyekkel is gazdagabbak lesznek.

Czirmay Zoltán

sitandja, hogy a magyar nemzet iránt valóban atyai indulattal viseltetik.

Rákóczy a neki felajánlott békét nem fogadta el, előbb Francia, majd Törökországba ment; gyermekeit Bécsben tartották fogságban, óriási uradalmait elkobozták. Rodostóban halt meg 60 éves korában 1735-ben. A magyar nemzet pedig visszaesett a téllenség nemzetölő álmába, melyből alig-alig ébredezett 100 esztendőn át s teljes ébredése csak 1848-ban volt, mikor a király és nemzet együtt tették le az új Magyarország alapjait. Ám, korai volt az öröm, a határtalan lelkesedés. Gonosz tanácsadók vérbe akarták fojtani, megsemmisíteni a magyar nemzetet.

Édes hazám, édes szép magyar hazám! oh mennyit szenvedtél s vajjon mi vár reád? . . .

Incze Lajos.

Imádkozás.

Bágyadt szemével alkonyonként
Azért néz vissza tán a nap,
Mert nem tud a tájjal betelni
Hová sugári hulltanak . . .
Hová reggeltől estig én is
Naponta százszor gondolok:
Fáradt lelkem — már félig alva —
Utolszor is ott andalog.

Körüljáróm kis udvarunkat;
Minden fűszál mosolyg felém,
Csak vén eperfánk bús; — gyümölcsét
A nyáron meg sem izlelém;
Avult lombjáról, könnyeképpen,
Egy-két levélke rám pereg . . .
— Oh hogy minden piczinyke lombját
Az Isten százszor áldja meg!

S ott bent, a kis csendes szobában
Templomi szent érzés hat át.
Lakóit csókkal sorra járom:
»Jó éjszakát, jó éjszakát!«
S hogy lelkemet ott éri álom
És imádkozni elfeled:
Imádság számba nézi Isten
S megért, meghallgat engemet.

Szabolcska Mihály.

Isten igéje.

— Micsoda lélek van bennünk? —

Nem adott nekünk az Isten félelemnek lelkét, hanem erőnek és szeretetnek és józan elmének lelkét. II. Tim. I. 7.

Az embert a többi teremtett állatoktól, külső formáján, testalkatán kívül, különösen okos lelke különbözteti meg. Mózes első könyvében a teremtés története úgy van leírva, hogy porból formálta Isten az embert a maga képére és hasonlóságára, aztán ez élettelen tömegbe bele lehelé

a maga lelkét. Ezt fejezi ki Pál apostol is, midőn így szól: »Avagy nem tudjátok-e, hogy ti az Istennek temploma vagytok és az Isten lelke lakozik ti bennetek. (I. Kor. III. 16.)

Sok, nagyon sok idő telt el, míg az emberiség fel tudott emelkedni arra a magaslatra, hogy megértse, hogy benne az Istennek lelke lakozik. Ez a tudat csak a keresztyén vallás teljes ismeretével fejlődik ki az emberben. A míg nem ismerjük Istent a maga valóságában, mint szerető Atyánkat; míg nem tudjuk, hogy mi Jézus által az ő gyermekei vagyunk: addig nem értsük meg, hogy bennünk az Istennek lelke lakozik és ez a lélek nem a félelemnek, hanem az erőnek, a szeretetnek és a józan elmének lelke. Jézus váltotta meg a mi lelkünket ettől a nagy tudatlanságtól.

De vajjon ma nem találkozunk-e a tudatlanságnak eme nemeivel? Ma nincsen-e babonanaság, nincsen-e kuruzslás, nincsen-e szellemidézés? Fájdalom van. Akárcsak mint a Jézus idejében. Az evangéliumokat olvasva, láthatjuk, hogy Jézushoz gyakran visznek olyan betegeket, kikről azt mondják, hogy gonosz lélek, az ördögnek lelke szállotta meg. Azt is látjuk, hogy Jézus ezeket meggyógyítja. Az apostolok cselekedeteiben (XVI. 15.) az is le van írva, hogy egy leányzó, kiben igen gonosz lélek lakik, jövendőt mond és ebből szép jövendelmet csinál gazdájának. Pál ezt is meggyógyítja. A keresztyénségben is igen sokáig fenntartotta magát az a hit, hogy gonosz lélek megszállhatja az embert. A katolicizmusban, e hitből kifolyólag sokáig szerepelt az ördög üzés. Az oláh papok tudatlan hiveik között ma is gyakorolják ezt a mesterséget. Tanult és nem tanult emberek pedig szeltében-hosszában foglalkoznak a szellem idézéssel.

Mindezekről elmondhatjuk, hogy nem ismerik a keresztyén vallást. Nem tudják, hogy micsoda lelket vettek az Istentől. Más lélek nem létezik, mint az Istennek lelke. Aki másként gondolkozik: az Istent kétfelé szakítja. Nemcsak a jónak, az áldásnak, hanem a rossznak is forrásává teszi. Az Istenben nem szerető édes atyát, hanem bosszuálló Istent lát.

Mibennünk az Istennek lelke lakozik. Ez a lélek az erőnek lelke. Ezzel végezzük el mindennapi dolgunkat. Ezzel győzzük le bünt. Ez a lélek a szeretetnek lelke. Ha egyszer felismertük, hogy Isten szerető, édes Atyánk, tőle nem félünk többet, hanem szeretjük még akkor is, midőn sújtál, midőn meglátogat. Szeretjük az ő szent Fiát, Jézust, Ki megváltott a büntől. De nem is tévelygünk, nem üzünk babonát, hanem józan, világos elmével járunk, és minden dolog végokát Istenben keressük. Ah, milyen drága adomány ez, melylyel Isten minket megajándékozott: az erőnek, a szeretetnek, a józan elmének lelke. Becsüljük meg mennyei édes Atyánknak ez adományait és ne tévelyegjünk. És ha felismertük e lelket: igyekezzünk a sötétség gyermekeit is ez által világosságra hozni.

Órhegyi Mózes

Világkrónika.

Szerbia forradalom előtt. Szerbiában forrong minden. A nisi tisztikar mozgalma már nagyobb arányokat ölt s már az egész ország népe nyugtalanodik s kívánja a gyilkosok megbüntetését. Növeli az izgalmat és forradalmi hangulatot az, hogy Péter királyról kitudódott, hogy előzetesen tárgyalt az összeesküvőkkel a királygyilkossághoz beleegyezését adta sőt oly könnyelmű volt, hogy írást adott a gyilkosoknak, hogy ha Sándort és Drágát bármily módon eltávolítják a trónról s ő lesz a király, az összeesküvőknek nem lesz semmi bántódásuk. Nem is lett s most valószínűségi rémuralmat fejtenek ki Szerbiában. A helyzet válságos és Péter király előtt nem áll más, mint vagy eltávolítani a gyilkosokat, vagy lemondani.

Pestis Franciaországban. Franciaországban Marseille nevű városában megállapították a legveszedelmesebb pestis járványt. A ragályos betegséget Indiából szállított bőrökkel hurczolták be. A marseillei kikötőben magyar hajók is fordulnak meg. Erélyes intézkedést kell tehát tenni a magyar kormánynak, ne hogy behurczolják ide is a ragályos nyavalyát.

Óriási új hajók. Miután az éjszak-németországi »Lloyd« hajózási társulat gőzösei, nevezetesen a »Kaiser Vilhelm« az utat Hamburgból New-Yorkba öt nap és 11 óra alatt megteszik, az angol kormány arra határozta el magát, hogy a Gunard-féle társulatnak oly szubvencziót nyujt, mely a német vállalattal valóversenyt lehetővé tegye. A Gunard-társulat most három 50 ezer lóerejű gőzöst épített, melyek a »Kaiser Vilhelm« gyorságát háromszorosan túl haladják. Egy ily hajó hossza 228 méter, teljes kiállítása pedig 25 millió koronába kerül. A Gunard-társulat új hajóin a gépek körül alkalmazottak, valamint a fűtők száma 340 ember.

Franciaországban az olyan szülők, akiknek

hét vagy több gyermekük van, földadót nem fizetnek. Az erre vonatkozó törvényjavaslatot a francia képviselőház egyhangulag fogadta el.

Chinában a tanító naponta annyi krajczár fizetést kap, a hány gyermek az iskolában megjelenik.

II. RÁKÓCZY FERENCZ.

Kegyesség utja.

Az ördög mesterségéről és mely titkos légyen az Isten ítélete.

Volt egy remete, aki külön lakott egy erdő barlangjában és dicsérvén éjjel-nappal az Istent, nem messze tőle juhokat őrizett egy pásztor. Egykor álomnak adván magát a pásztor, eljön a tolvaj és elhajtja előle a juhokat. Azalatt érkezik a

pásztornak az ura, tudakozván a juhok felől; de semmiképen nem tudja megmondani a pásztor, mint vesztenek el a juhok mellőle. Ezen megindulván a gazda, megöli haragjában a pásztor. Ezt látván a remete, fohászkodik és mond magában: Oh Uram! mely hirtelen megöle az ártatlant a kegyetlen ember; mivel ilyen méltatlan dolgokat megengedsz, én elhagyom ezt a remete életet, kimegyek a világra és élek én is másoknak szokása szerint.

Ilyen gondolatok után utra indul; de gondja volt az Istennek reá és angyalát küldi, ki emberi ábrázatban társul adja magát hozzá. Midőn már egy városhoz közeliténének, megjelenti magát az angyal, hogy ő Isten angyala volna. Erkezvén a városba, egy becsületes embertől szállást kérnek, a ki szívesen befogadja őket és keresztyéni módon ellátja őket. Azon becsületes embernek volt egy bölcsőben fekvő kedves fiacskája. Az angyalnak és a remetének külön házat mutat és abban jó ágyakat is vetett. Azonban éjfélkor felkél az angyal, mégyen a jó gazda gyermekének bölcsőjéhez és ott megfojtja a gyermeket. Mit látván a remete, csudálkozik magában és mond: Hiszen ez a személy Isten angyalának mondá magát; és mily kegyetlenül bánék az ártatlannal; holott e jó gazdának több gyermeke sem volt annál, minket pedig nagy szeretettel látott. De semmit sem mert szólni az angyalnak.

Reggel lévén, indulnak más városba, a holott is jó szívvvel látja egy polgár ember őket. Volt azon polgárnak igen szép aranyos pohara, melyben felette igen gyönyörködött. Éjszakának idején felkél az angyal és ellopja az aranyos pohárt. Látván azt is a remete, elhíti magával, hogy nem jóféle angyal; mert a városi polgár minden jóval volt hozzájuk; lám mily sajnós kártétellel fizet a jótéteményért; de csak nem mert szólni semmit is. Megvirradván, onnan is elindulnak és jutnak egy nagy viznek hidjához. Mikor a hid közepén menének, egy szegény ember találkozik velök, kitől az angyal utat tudakozván, míg imide-amoda fordul és mutogat, fogja a szegény embernek gallérját az angyal és leveti a hidról. Így vész a vízbe a szegény ember. Akkor a remete azt véli magában, hogy az ő társa nem angyal, hanem ördög, olyan vétek nélkül elvesztvén az embert. Örömet meg is vált volna tőle; de féltében semmit nem mer szólni.

Tovább menvén, estefelé jutnak egy városba, a holott gazdag ember házában Isten nevében kérnek szállást; de nem akar szállást adni. Végre azon kéri az angyal, hogy a nagy Istenért ha csak az ereszt alatt is engedjen helyt nekik, akár csak valami gonosz vadak elől légyen hol megvonni magukat az éjszakán. Kinek felel a dus ember: Ahol a disznópajta, ha ott akartok sugorodni, lástátok; ha nem menjetek dolgozókra; mert más helyet nem mutathatok. Így azon éjjel a disznók között volt szállásuk. Megvirradván mégyen a gazdag elébe az angyal és minckelötte elbucsznák tőle, megajándékozva azzal a szép aranyos pohárral, melyet lopott volt az emberséges gazdától más városban. Melyet látván a remete, mond magá-

ban: Nincs már semmi kétségem, hogy ez a személy ördög nem volna. Ahoz képest bucsuzni kezd tőle. Kinek felel az angyal: Csak addig várakozál, míg ezeket a dolgokat megmagyarázom néked.

Ennek magyarázata:

Jó atyámfia! Midőn te a pusztában remete voltál, mely juhászornak halálát láttad, igaz dolog, abban ártatlan volt; de annak előtte halálra méltó dolgot már cselekedett volt, és mivel akkor bűn nélkül találtatott, az ő idvességére rábocsátotta Isten a gazdáját, hogy megölje őtet, mivel petitenciát nem tartott volt előbbi vétkeiről. A tolvaj pedig, aki elhajtotta a juhokat, a pokolban fizet gonoszságáért, ezen a világon büntetlen maradván. A gazda, a ki hirtelenségből ölte meg szolgáját, az idvezülni fog, mivel alamizsnával megváltja lelkét és egyéb irtalmas cselekedetekkel. Továbbá, amely emberséges embernek fiát éjjel megfojtottam, azt úgy értesd, hogy minckelőtte annak az embernek az a fia nem volt, addig szegényeken könyörülő jó keresztyén volt; de mihelyt az a gyermeke lett, mindjárt megvonta magát minden jó cselekedetektől; és hogy gyermeke miatt el ne veszítse lelkét, jobb volt neki gyermeke nélkül lenni; mert azután ismét az Istenhez tér. Amely jó gazdánknak poharát elloptam, az olyan józan életű ember volt, míg azt a pohárt nem csináltatta, hogy a városon mása nem találtatott; de ehhez a pohárhoz való szeretetéből már mindenkéül részegesebb kezd vala lenni. Hasznosabb volt azért neki a nélkül ellenni, mert azóta már ismét józan életre adta magát. Amely szegény embert a vízbe taszítottam, azért cselekedtem, mert az egy óra mulva más oly emberrel találkozott volna, aki halálos vétekben volt és azt megölvén, mind a ketten elkárhoztak volna. Most pedig Isten kedvében találtatott a szegény ember és mihelyt meghalt, mindjárt idvezült. Továbbá az aranyos pohárt annak a gazdának adtam, aki nekünk csak szállást sem adott. Ugy tudjad, hogy az sem ok nélkül lett; mert annak a gazdagnak pokol lévén helye, amit ezen a világon elkaphat, nem kell irigyelni tőle. Meglásd azért, hogy ennekutána könnyen ítéletet ne tégy mások felől; mert azzal Istent bántasz, ki mindeneket jó végre cselekszik. Ezeket hallván a remete, az angyalnak lábaihoz esik és bocsánatot kér Istentől, a remeteségre vissza mégyen és szentül végezi életet.

Feljött a nap ...

Feljött a nap
Itt a reggel ...
Uj erővel
Munkához kap
Elmém, testem.
Fáradalmát
Kipihentem,
Napsugarát
Köszönhetem,
Hogy ég Ura
A nagy Isten

Megsegítsen
Oh e napra!
Esdve kérem
Nagy jóságát;
Könyörgésem
Szűm világát
Juttatja el
Szent trónjához;
S Ő az áldott
Segítségem
Lesz munkámhoz!

H. Szántó István.

Egyházi élet.

Uj egyházmegye. Amint olvasóink tudják az őszi egyházkerületi közgyűlésen újból osztották be az egyházmegyéket. A cél az volt, hogy az egyes egyházmegyék lehetőleg egy kerek egészet képezzenek, hogy így könnyebben lehessen kormányozni. Így alakult meg a kolozskalotai, széki, décsi egyházmegyéből az új kolozsvári egyházmegye, amely jövő év elején kezdi meg működését. Az új egyházmegye Dr. Bartók György püspök elnökelete alatt szeptember 10-én tartotta alakuló közgyűlését, az érdekelt egyházak egyházi és világi képviselőinek jelenlétében. A gyűlésen a május 19-én tartott előértekezlet jegyzőkönyvét tárgyalták, melyek alapján az alakuló egyházmegye tisztviselőit választották meg. Esperes lett: Herepei Gergely kolozsvári lelkész, főjegyző: Bartók Béla bonczhidai lelkész, aljegyző: Biró Sándor ő-kereszturi lelkész, közügyigazgató és számvevő: Kolozsváry Antal fehérdi lelkész, tanügyi előadó: Muzsnyai Miklós szamosfalvi lelkész, pénztáros: Lőrinczi Gábor m.-kalyáni lelkész. Végül a fő és al gondnokok hármassjelölésével ért véget a közgyűlés.

Ev. ref. népiskola élén róm. kath. vallásu tanítónő. A »Sárospataki Lapok« 37. számában a következőket olvastuk: Senki sem hinné, ha nyilvánosan nem állíthatnák. Állítja pedig ezt a Debreczeni Prot. Lap 36-ik számában egy III. Felsővégesi név alatt író egyén a szatmári ev. r. felsőleánynevelő intézetnél kapcsolatos ev. ref. népiskoláról, írván ezt: »az intézettel kapcsolatos elemi iskola . . . mentsvára lehetne a kalvinizmusnak, a ref. nőnevelésnek, ha tanítónője nem volna római katolikus.« . . . Mit mondjon rá az ember? Tapsoljon a vallási türelem és felvilágosodottság nagyságán akkor, mikor ref. tanítónőknek nincs állásuk? . . . Mi nem tudunk tapsolni, hanem szégyenkezünk a szatmári leányneveldei és a kecskeméti jogakadémiai állapotok felett, mert ez olyan arczulcsapás mindnyájunkra nézve, amelynek csattanásától visszhangzik az egész ország! A kiknek kedvökre van ez: ám dicsérjék palam et publice, mi szégyenkezünk s ezt mondogatjuk: így ássuk, önmagunk a sirt, melybe a kálvinizmust, a protestantizmust lassan de biztosan eltemetjük! Mondhatjuk, hogy lélekemelő leleplezésekkel megyünk neki az új iskolai esztendőnek! Ezen hírhez minden megjegyzés nélkül csupán annyit fűzünk: így van ez a székelyudvarhelyi ref. leányiskolánál is.

Bakcsi Sándor a krasznai ev. ref. egyháznak 37 éven át buzgón szolgált és szeretett papja, a krasznai állami elemi népiskola gondnokságának és a kisdédóvoda felügyelő bizottságának elnöke s Szilágyvármegye törvényh. bizottságának tagja, munkás életének 65-ik évében, több hónapi szenvedés után 1903. évi szeptember hó 10-én délután 2 órakor jobblétre szenderült. Az elhunyt-nak földi maradványai szept. hó 12-én délután 3 órakor a háznál, templomban és temetőben tartandó gyászszertartás után, helyezték örök nyugalomra. Halálát özvegye és három gyermeke s

öt unokája gyászolja. Nyujtsa a jó Isten nekik vigasztalást.

Székelyudvarhelyi ref. egyházunk segédlelkészét Osváth Lajost főtisztelendő püspök ur a széki ref. egyházmegyébe Feketelakra nevezte ki helyettes lelkésznek. Helyébe Demes Ferencz végzett theologus jött.

Egy új vallásfelekezet. Gombamódra szaporodik hazánkban a szektárius felekezetek száma. Elég egy hóbortos álom, egy kis szereplési viselkedet, vagy a lelkipásztornal való ártatlan összeszólalkozás, — s azonnal kész az új proféta az új kijelentések kihirdetésére. Csak nem rég jelent meg egy új vallásról szóló 14 oldalas nyomtatott füzet, melynek egyik címe ez: »Lelki köztársaság. Krisztus választott népének hitvallás alapszabálya.« Hogy ki a szerzője olvasható a füzet legvégén szóról-szóra így: »En mint a mennyei királynak az Ur Krisztusnak legkisebb szolgája irtam ezen az Ur Jézus hitvallásáról való hit alapszabályát az Ur választott népének építésére és hit dolgaiban való felvilágosodásra, — irtam 1902. július 5-én Bács megyében Pacséron. Juhász Lajos mennyei polgár, Jézus hitéből való hívő. Filip. 3. 20.« Itz a »mennyei polgár tehát Pacséron próféta-skodik, ahol ugylátszik — igen gyenge lábón állhat a népiskoláztatás, mert a pacséri látnok ugy a helyesirással, mint az értelmes magyar szöfűzéssel roppant hadilábón áll. Hát még a tartalom! Az aztán valami! El van mondva a többek közt a 3-ik cikkben, hogy az Urvacsorájához »szükséges egy kis egész kenyeret zsemlyeliszttől készíteni, akkorát, mint a szükség mutatja. A borkal pedig veres borkal kell lenni, mert az Ur Jézus Krisztus vérét csak ez példázza.« Közönséges kenyeret nem szabad használni az uri szent vacsora után pedig köteles minden egyházi szolga az ujonnan felvett tagnak a lábait megmosni. A 4-ik cikk szól »a betegségéről« s itt ezt olvassuk: »Hogyha az Ur a dicsőséges atyánk az ő népe közül valakit meglátogat és megdorgál, megostoroz betegséggel és nyomorusággal, mincünk nincsen szükségünk fölli orvosra, mert egy a ti orvosotok a Krisztus.« Az 5-ik cikk szerint a keresztséget »csak olyan szolgák által lehet végrehajtani, akik bűnbán nem élnek.« A 10-ik cikkben arra tanít a pacséri »mennyei polgár, hogy »nem foghatunk arra a végre fegyvert, hogy öljünk, mert ellenkezik Istennek törvényével«. A 11-ik cikk szerint »semmiképen sem esküszünk csakis akképen: ugy vagyón és nem ugy vagyón.« Érdekes az is, amit a 14. szakaszban a házasságról mond: »Eskü nélkül a házasulandó ifju a czélba vett leányzót kérheti, — szigoru megjegyzést teszünk azonban az ifjak szívének egymástól elszólalása ellen vagy pedig rábeszélése ellen; a kik ezt teszik, azok az egész gyülekezet előtt meglesznek keményen feddve. Ifjaink és leányainknak a házasságuk előtt, vagy még azt megelőző évek előtt egymással játszadozni, vagy egymáshoz jární és szerelmi ígéretet tenni szigoruan tiltani kötelesek a szülők«. A 17-ik cikkben azt olvassuk, hogy »A házassági elválás semmiféle esetben meg nem engedetik, semmi végett sem, csakis paráz-

naság okáért; más esetben nincs elválás«. stb. Ilyen alapszabályokat persze a hatóság aligha erősítene meg! Ezen is segít a pacséri próféta s az 1-ső cikkben kimondja, hogy »az Ur Jézus szentesíté az ő általa szerzett hitet, így tehát nincs rá szüksége, hogy földi emberek szentesítsék hitvallás alapszabályát.«

Mai képünkhöz.

Kiegészítésül »II. Rákóczy Ferencz ifjusága« című cikkünkhöz, elmondjuk még, hogy a nagy fejedelemnek ezen általunk bemutatott képe a legjobbak közé tartozik. Lengyelországi időzése alatt festette egy francia festő. A magyar nép számára *Thaly* Kálmán szerezte meg.

Vegyes hírek.

A politikai helyzetben még nincs semmi változás. Ő Felsője a múlt hét végén a nélkül utazott el Budapestről, hogy a válságot sikerült volna megoldania. Hír szerint e hó 21-én tér vissza ismét a magyar fővárosba. De előbb találkozik II. Vilmos német császárral is, aki pár napot tölt Baranyavármegyében Frigyes főherceg bélyei uradalmában és onnan megy Bécsbe hivatalos látogatásra. Hogy a Vilmos császárral való találkozás nem foly-e be előnyösen a válság megoldására, azt még nem tudjuk. Az azonban bizonyos, hogy Vilmos császár nagyon szereti a magyarokat. Jelét adta ennek 1896-ban, mikor a Budavári királyi palotában híres felköszöntőjét elmondotta. Azt is mondják, ez a magyarbarátság azért van, mert szeretné hat fia közül egyet magyar királynak megtenni. No de ebbe a mi királyunk is bele szól. Előbb azonban meg kell oldani a mostani kormányválságot.

A katonaság lázadása. A katonaság között igen nagy elégtelenséget keltett a hadügy miniszter ismeretes rendelete, hogy a három évet kiszolgált katonaságot újabb három hónapra vissza tartják. Egyes helyekről nap-nap után szöknek meg a katonák. Más helyen megtagadják az engedelmességet. Söpronban, mint az újságok írják, meg éppen fellázadt a katonaság. Előbb nagy utcai tüntetést rendeztek, azután a polgársággal karöltve hazafias dalokat énekelve, bevették a hadtestparancsnok ablakait. A tüntető katonák közül több, mint százat letartóztattak. Nagyon tartanak még a galicziai huszárezredek lázadásától, a hol szintén tiszta magyar fiuk szolgálnak. Mi azt ajánljuk a katonaságnak, tölje békével sorsát, ne lázongjon, mert ezzel igen súlyos büntetést von magára. Csak vége lesz egyszer ennek a törvénytelen állapotnak és aztán megkapják a végelbocsátást katonáék is.

Kossuth Lajos emlékezete. Kossuth Lajos születésének szeptember 19-én volt a százegyedik évfordulója. Az évforduló alkalmával az egyetemi

ifjuság kivonult a Kerépesi-temetőbe és ott megkoszoruzta Hossuth sírját. Este az ifjuság nagy Kossuth-ünnepélyt rendezett az Egyetemi Körben. Az ország számos városában rendeztek még ünnepélyt e napon, ápolva a Kossuth kultuszt.

Rákóczy fája. Győr megyében, a Sukoró hegláncz tetején áll egy büszke fa, mely kétszáz év óta hirdeti a nagyságos fejedelem emlékét. 1709-ben, mikor Rákóczy Ferencz hadával Győr alá érkezett, táborát a Rába jobb partján helyezte el, ő maga pedig a méfői hegy tetején ütötte fel hadiszállását. Ekkor történt, hogy a labanczok hirtelen megtámadták a gyanutlan kurucz táborát, mire Rákóczy egy karvastagságú fához kötve lovát, harcza szálta az ellenséggel. Mikor onnan visszatért, lovát eloldotta s a fába véste a nevét. A fa kiforrt a nagy nevet, de később a moha benőtte s a fa göröngyei betakarták.

A hosszú élet titka. A hosszú élet titka a legnagyobb titok, mert az se árulhatja el, a ki maga száz esztendeig él. Pedig ezt a titkot nagyon érdemes volna az emberiség közös kincsévé tenni, a »British Association« külön bizottságot is küldött ki annak a tanulmányozására: mi az, ami az ember életét ama bizonyos végső határig meghosszabbítja. A régi jó idők amugy is meglehetősen keves jóságának a rovására azt már megállapították, hogy az emberi élet átlagos tartama az utolsó évszázadok folyamán jelentősen megnövekedett. A középkorban az élet teljessége idejének a harminczöt esztendőst tartották, Dante is azt mondja, hogy a harminczöt esztendő ember immár fölött van a csucson, ahonnan az ut már csak lefelé vezet. Montaigne is azt írta, »harminczöt esztendő, ez a fiatalság éjféle és az öregség hajnala.« Ma a harminczöt esztendő ember se tartjuk többet öregnek, még a negyvenhatéveset sem. A csucs, ahonnan az ut már csak lefelé vezet, ma az ötven esztendő, az öregség hajnala pedig a hatvan év. Azokból az adatokból, amelyeket a bizottság e kiválóan nagy kort ért emberekből összegyűjtött, kiderül, hogy ezek között több volt a vézna és alacsony termetű, mint a kövér és szálás ember, többnyire kisétűek, olyanok, akik a husnál a tejet, a tojást, a főzeléket jobban szeretik, szeszes itallal egyáltalában nem, vagy csak mértékkel élnek. Annyi bizonyos, hogy a gond, a lelki törődés, a bánat nagyon vényíti az embereket és a szervezetére körülbelül olyan hatással van, mint — a sok pálinkaivás. A hosszú élet óvatos törvényeit azonban nem lehet megállapítani. Anglia legöregebb embere például, a százötvenkét esztendőst Pear Tamás, egész életében híres evő volt és az étvágya máig is kifogástalan.

Kiknél mikor van vasárnap? Minden vallás hiveinek máskor van az ünnepnapja. Így a keresztyének a vasárnapot, a törökök a pénteket, a zsidók a szombatot ünneplik, a régi görögök a hétfőt, a perzsák a keddet, az asszirok a szerdát, az egyiptomiak pedig csütörtököt tartották ünnepnek.